

HUMAN RIGHTS ACTION | AKCIJA ZA LJUDSKA PRAVA

AKCIJA ZA LJUDSKA PRAVA POVODOM PRAVOSNAŽNE PRESUDE ZA RATNE ZLOČINE U MORINJU

Pravosnažna presuda za ratne zločine u Morinju je treća presuda kojom je neko u Crnoj Gori pravosnažno osuđen za ratne zločine. Prethodno su crnogorski sudovi 1994. godine osudili petoricu pripadnika Vojske Republike Srpske za ubistvo porodice Klapuh u Plužinama, odnosno državljanina Republike Srbije 2002. godine za masovni zločin izvršen u Štrpcima, na teritoriji BiH. U međuvremenu su pravosnažnim presudama oslobođeni svi optuženi za zločine Deportacija izbjeglica i Bukovica. Prvostepenom presudom oslobođeni su i okrivljeni za zločine u Kaluđerskom laz.

Apelacioni sud Crne Gore je u presudi objavljenoj krajem aprila 2014. (datum vijećanja 27.2.2014), potvrdio odluku prvostepenog suda u predmetu Morinj, u kojem su **izrečene neprimjereno niske kazne** četvorici optuženih (Ivi Gojniću, Bori Gligiću, Špiri Lučiću i Ivu Menzalinu). Ponovo skrećemo pažnju na pogrešnu primjenu pravila o otežavajućim i olakšavajućim okolnostima, suprotnu praksi Haškog tribunala i sudova u okruženju, i posebno na neadekvatno, praktično nepostojeće obrazloženje presude Apelacionog suda u tom dijelu. Apelacioni sud je tako nastavio trend površnog obrazlaganja svojih presuda u slučajevima ratnih zločina, koje su ne samo materijalno-pravno neadekvatne već i formalno višestruko kraće i upečatljivo manje obrazložene od drugostepenih presuda u predmetima slične složenosti Apelacionih sudova Srbije i Bosne i Hercegovine. **Površno obrazloženje presuda za ratne zločine, pored toga što je nedostojno visoke sudske instance, pokazuje i da sudovima u Crnoj Gori nije stalo do toga da uvjere, ne samo građane Crne Gore, već i građane država s kojima se ratovalo - Hrvatske i Bosne i Hercegovine, da je tim odlukama pravda stvarno zadovoljena.**

Apelacioni sud je dao neprimjeren značaj onim olakšavajućim okolnostima koje su u praksi Međunarodnog krivičnog suda za bivšu Jugoslaviju (Haškog tribunala) od sporednog značaja, kao što su: ranija neosuđivanost, bračni i roditeljski status, zdravstveno stanje.¹ Istovremeno, zanemareno je da na strani osuđenih za zločine u logoru Morinj nisu postojale olakšavajuće okolnosti koje, u praksi i Haškog tribunala i specijalizovanog Odjela za ratne zločine Suda Bosne i Hercegovine s pravom imaju najveći značaj, kao što su: priznanje krivice, iskreno kajanje i nastojanje optuženih da umanje patnje zatvorenika. Takođe, Apelacioni sud nije uzeo u obzir otežavajuće okolnosti koje su za Haški tribunal bile ključne u suđenjima za zločine u logorima: bespomoćnost žrtava, veliki broj oštećenih, upornost u

¹ <http://www.hracion.org/?p=3780>

izvršenju djela i kontinuirana patnja preživjelih žrtava zbog traume, zloupotreba položaja nadređenih komandira stražarskih mjesta...

Pri tom, Apelacioni sud, kao ni Viši sud prije njega, **ničim nije obrazložio svoju odluku** da prihvati manje bitne olakšavajuće okolnosti, a ignoriše nepostojanje suštinski bitnih olakšavajućih okolnosti. Štaviše, Apelacioni sud je prihvatio stav Višeg suda da kod osuđenih i nema otežavajućih okolnosti. Umjesto obrazloženja, ponuđena je uobičajena floskula da je “prvostepeni sud pravilno utvrdio i ocijenio sve okolnosti značajne za visinu kazne, tako da su izrečene kazne optuženima i po nalaženju ovog suda, pravilno odmjerene...”.

Ovako površno obrazloženje ključnog pitanja u presudi za teška krivična djela – ratne zločine, nedostojno je visokog sudskog tijela u demokratskoj državi.

Iz dosadašnje prakse Apelacionog suda u predmetima ratnih zločina proizilazi da nespornost da se temeljno analiziraju i obrazlažu relevantna pitanja predstavlja sistematski pristup suda. Tri presude Apelacionog suda u predmetima ratnih zločina – Bukovica (22. mart 2012), „deportacija“ (17. maj 2013) i Morinj (27. februar 2014) – odnose se na niz događaja obuhvaćenih optužnicom, pa bi bilo prirodno da su dobro argumentovane. Međutim, **sve su izuzetno kratke, daleko najkraće među sličnim presudama u regionu i bez razvijene argumentacije u odnosu na ključna pitanja od kojih zavisi odgovornost okrivljenih.** Akcija za ljudska prava je u svom izvještaju „Suđenja za ratne zločine u Crnoj Gori“, iz maja 2013, već ukazala na praksu Apelacionog suda da lakonski prelazi preko ključnih pravnih i činjeničnih pitanja u predmetima ratnih zločina.

Bez detaljnih obrazloženja, navedene tri presude Apelacionog suda Crne Gore zauzimaju manje od 10 strana teksta,² za razliku od presuda u predmetima ratnih zločina slične činjenične i pravne složenosti npr. Odeljenja za ratne zločine Apelacionog suda u Beogradu i Apelacionog vijeća Suda BiH, koje su višestruko duže i mnogo detaljnije obrazložene.

Primjera radi, presude Apelacionog suda u Beogradu u predmetu Zvornik II (Branko Grujić, Branko Popović) i u predmetu „Gnjilanska grupa“, protežu se na preko 50, odnosno 30 strana.³ Čak i kada se predmet odnosi na pojedinačan događaj tokom kog je izvršen ratni zločin, Apelacioni sud u Beogradu po pravilu obrazlaže presude detaljnije nego Apelacioni sud Crne Gore u predmetima koji se odnose na seriju događaja u dužem periodu. Tako, u predmetu Ovčara, o strijeljanju zarobljenih Hrvata u okolini Vukovara novembra 1991, presuda Apelacionog suda u Beogradu je dvostruko duža nego sve tri pomenute presude

---

² Izraženo u broju slovnih i brojčanih znaka, presuda Bukovica sadrži 26,601 znaka, „deportacija“ 25,337 - znaka, Morinj - 17,911 znak.

³ Imaju 116,988, odnosno 62,826 znaka.

Apelacionog suda Crne Gore zajedno. Ista je situacija i sa presudama Apelacionog odjeljenja Suda BiH u istoj vrsti predmeta.⁴

Apelacioni sud Crne Gore je dugovao i oštećenima i javnosti, kao i stranama u postupku, detaljno i sadržajno obrazloženje za odluke kojima je oslobađao okrivljene za ratne zločine ("Deportacija", "Bukovica") ili ih osudio na neprimereno niske zatvorske kazne, kao u slučaju "Morinj".

Površnim obrazloženjem presuda za ratne zločine, pokazuje se i da sudovima u Crnoj Gori nije stalo do toga da uvjere, ne samo građane Crne Gore, već i građane država s kojima se ratovalo - Hrvatske i Bosne i Hercegovine, da je tim odlukama pravda zaista zadovoljena.

Tim Akcije za ljudska prava

---

⁴ Mejakić Željko i drugi (16. februar 2009) – 50 strana; Kurtović Zijad (25. mart 2009) – 32 strane; Božić Zdravko i drugi (5. oktobar 2009) – 55 strana; Bundalo Ratko i drugi (28. januar 2011) – 104 strane, Andrun Nikola (19. avgust 2008) – 44 strane, Lazarević Sreten i drugi (22. septembar 2010) – 66 strana, Savić Krsto (11. april 2011) – 130 strana, itd.